

www.mientayvn.com

Dịch tiếng anh chuyên ngành khoa học tự nhiên và kỹ thuật.

Dịch các bài giảng trong chương trình học liệu mở của học viện MIT, Yale.

Tìm và dịch tài liệu phục vụ cho sinh viên làm seminar, luận văn.

Tại sao mọi thứ đều miễn phí và chuyên nghiệp ???

Trào i tr c tuy n t i:

http://www.mientayvn.com/chat_box_toan.html

BOÄMÔN TOÄN ÖNG DUÖNG - ÑHBK

TOÄN 1

GIAÛ TÍCH HÀM MÖT BIẾN

- BÀI 5: ÑAÏO HÀM

- TS. NGUYỄN QUỐC LÂN (11/2007)

NOI DUNG

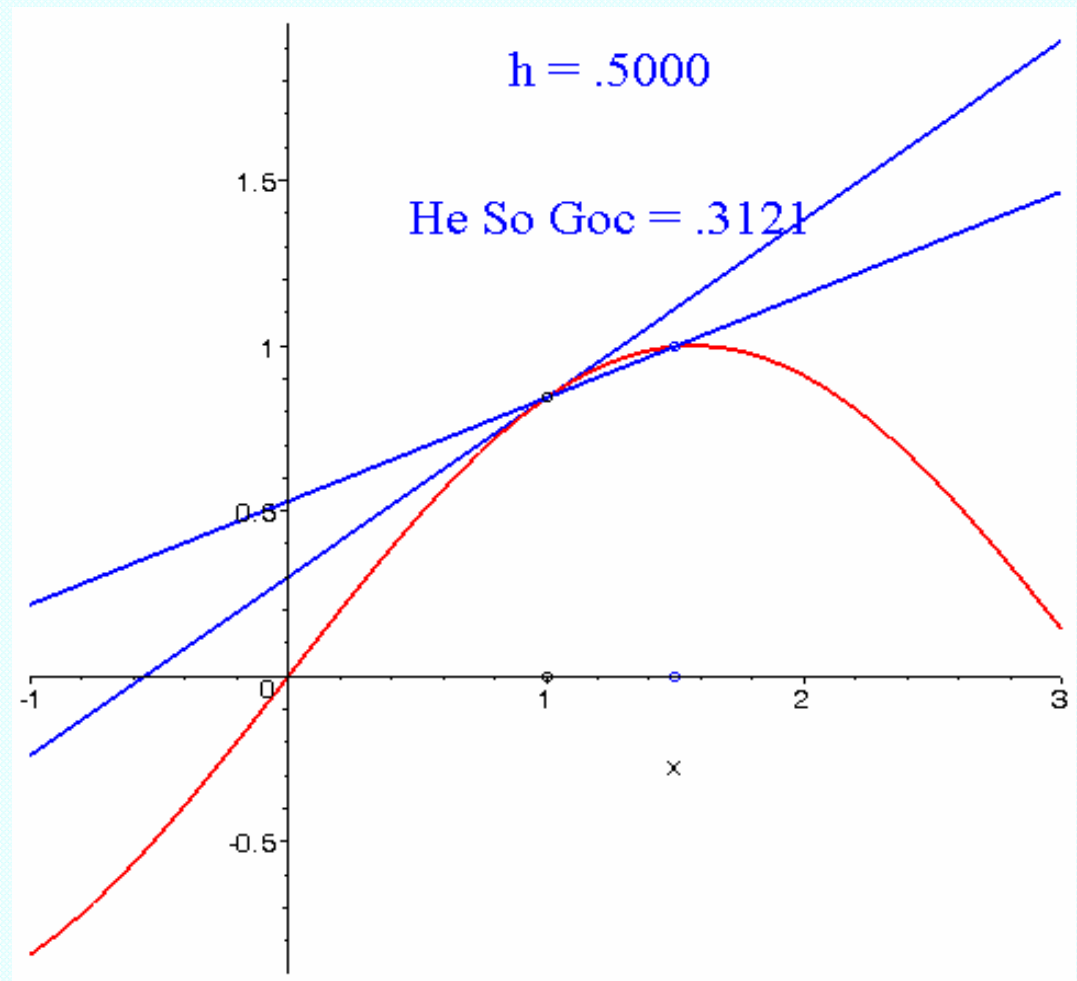
- 1- NINH NGHIA NAO HAM
- 2- DUNG NINH NGHIA TINH NAO HAM: HAM KHONG SO CAP (HAM GHEP) – NAO HAM 1 PHIA
- 3- NAO HAM HAM AN
- 4- NAO HAM LOING GIAIC NGOIC
- 5- NAO HAM HAM THEO THAM SOA
- 6 – NAO HAM CAP CAO

ĐẠO HÀM

$$f'(x_0) = \lim_{x \rightarrow x_0} \frac{f(x) - f(x_0)}{x - x_0} = \lim_{\Delta x \rightarrow 0} \frac{\Delta f}{\Delta x} = \lim_{\Delta x \rightarrow 0} \frac{f(x_0 + \Delta x) - f(x_0)}{\Delta x}$$

Ý nghĩa hình học: Hệ số góc tiếp tuyến của đồ thị (C) $y = f(x)$ tại tiếp điểm $M(x_0, f(x_0))$

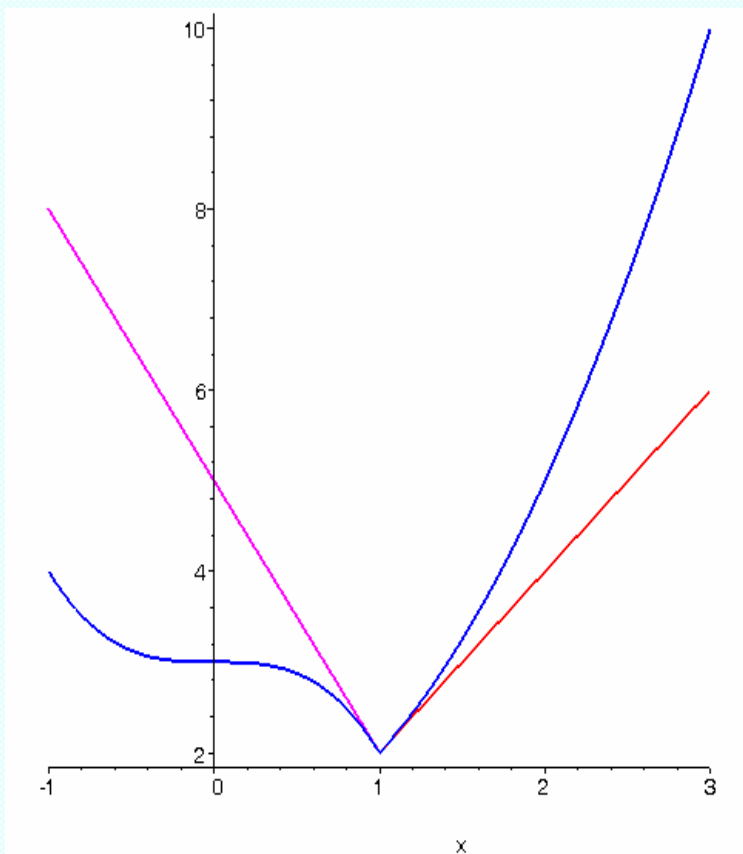
Hàm có đạo hàm tại $x_0 \Rightarrow$ Liên tục tại x_0 .
Ngược lại: SAI!

HAM GHEP, TRÒ TUYỆT: ÑAÏO HAM MÒAT PHÍA

Ñaïo ham phải: $f'(x_0+) = \lim_{\Delta x \rightarrow 0+} \frac{f(x_0 + \Delta x) - f(x_0)}{\Delta x}$ (i.e $\Delta x > 0$)

Ñaïo ham trái: $f'(x_0-) = \lim_{\Delta x \rightarrow 0-} \frac{f(x_0 + \Delta x) - f(x_0)}{\Delta x}$ (i.e $\Delta x < 0$)

Ham $y = f(x)$ coi ñaïo ham hõu hain
taï x₀ $\Leftrightarrow f'(x_0+) = f'(x_0-)$

VD: Tính ñaïo ham taï x₀ = 1

$$f(x) = \begin{cases} x^2, & x \leq 1 \\ 2x - 1, & x > 1 \end{cases}$$

VD: $f(x) = |x|$, x₀ = 0

KHI NÀO DÙNG HÀM 1 PHÍA?

Hàm số cấp (xác định qua 1 biểu thức): bảng nào
hàm cô bản + hàm tổng, hiệu, tích, thương, hợp

Hàm số không cấp (≥ 2 biểu thức): định nghĩa &
dùng hàm trái, hàm phải

VD: Tìm a, b để hàm số
sau có hàm tại $x_0 = 0$

$$f(x) = \begin{cases} ax^2 + bx + 1, & x \geq 0 \\ a \sin x + b \cos x, & x < 0 \end{cases}$$

Chú ý! Nên kiểm tra trước điều kiện liên tục

VD: Tính hàm tại $x_0 = 0$ của hàm

$$f(x) = \begin{cases} x^2 \sin \frac{1}{x}, & x \neq 0 \\ 0 & , x = 0 \end{cases}$$

TÍNH NHÃI HÀM HÀM SỐ CẤP

Bảng nhãi hàm các hàm số cấp cơ bản: tời xem lại

Nhãi hàm	Nhãi hàm hàm hời
$(C)' = 0$	
$(x^\alpha)' = \alpha x^{\alpha-1}$	$(u^\alpha)' = \alpha u^{\alpha-1} \cdot u'$
$(1/x)' = -1/x^2$	$(1/u)' =$
$(\sqrt{x})' = 1/2\sqrt{x}$	$(\sqrt{u})'$
$(\sin x)' = \cos x$	$(\sin u)' =$
$(\cos x)' = -\sin x$	$(\cos u)' =$
$(\operatorname{tg} x)' = 1/\cos^2 x = 1 + \operatorname{tg}^2 x$	$(\operatorname{tg} u)' =$
$(\operatorname{cotg} x)' = -1/\sin^2 x =$	$(\operatorname{cotg} u)' =$
$(e^x)' = e^x, (a^x)' = a^x \ln a$	$(e^u)' =$
$(\ln x)' = 1/x, (\log_a x)' = 1/(x \ln a)$	$(\ln u)' =$

QUY TẮC TÍNH ÑAÏ HAM

Quy tắc ñaï ham tång, hiệũ, tích, thông: tõi xem laï

$$\begin{aligned}(u \pm v)' &= u' \pm v' & (Cu)' &= Cu' & (uv)' &= u'v + v'u \\ (uvw)' &= u'vw + uv'w + uvw' & \left(\frac{u}{v}\right)' &= \frac{u'v - v'u}{v^2}\end{aligned}$$

Ñaï ham ham hõp: Quy tắc ñaï xích!

$$y = f(u), u = u(x) : y = f(u(x)) \Rightarrow y'_x = y'_u \cdot u'_x : \text{Xuất hiệũ } u'!$$

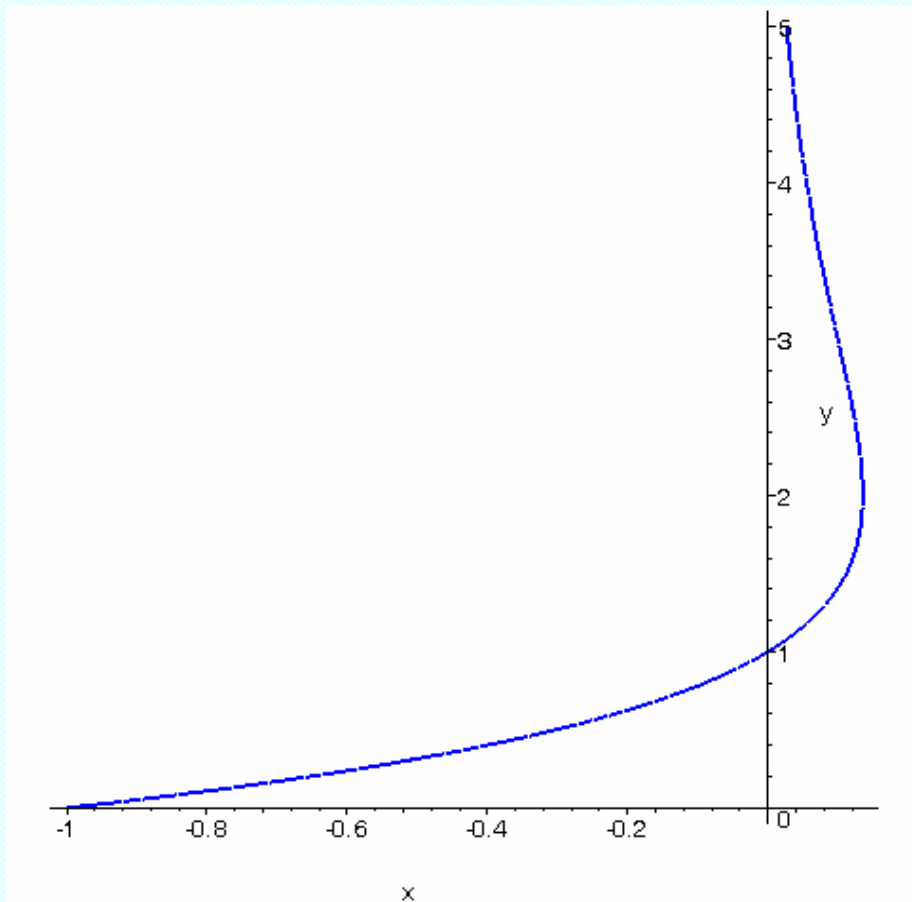
VD: Cho $y = f(x^2)$. Tính các ñaï ham y', y''

$y = f(x)^{g(x)} \Rightarrow \log$ (cõ sốe) hoặ 2 veá VD: $y = \left(1 + \frac{1}{x}\right)^{x^2} \Rightarrow y' = ?$

ÑAÏO HAM HAM AÏN

Ham aïn : $F(x,y) = 0 \forall x \in [a, b] \Rightarrow y = y(x) \forall x \in [a, b]$

VD : Ham aïn $y = y(x)$ xaïc ñình töø phöông trình $y = 1 + xe^y$

Tính y' : Ñaïo ham tröc tiep 2 veá theo x , chui yù $y = y(x)$ roài giaû phöông trình aïn y'

VD ñang xeit : $y'_x = \frac{e^y}{1 - xe^y}$

VD : Ñaïo ham $y'(0)$ của ham aïn

$$x^3 + \ln y - x^2 e^y = 0 \Rightarrow y'(x) =$$

$$y(0) = \quad \Rightarrow \quad y'(0) =$$

NHÃI HÀM HÀM LÖÔNG GIAI NGÖÖIC - HYPERBOLIC

$y = f(x) \rightarrow$ ham ngöôic x
 $= g(y)$. Tai $y_0 = f(x_0)$:

$$g'(y_0) = \frac{1}{f'(x_0)} \Rightarrow (f^{-1}(y))' = \frac{1}{f'(x)}$$

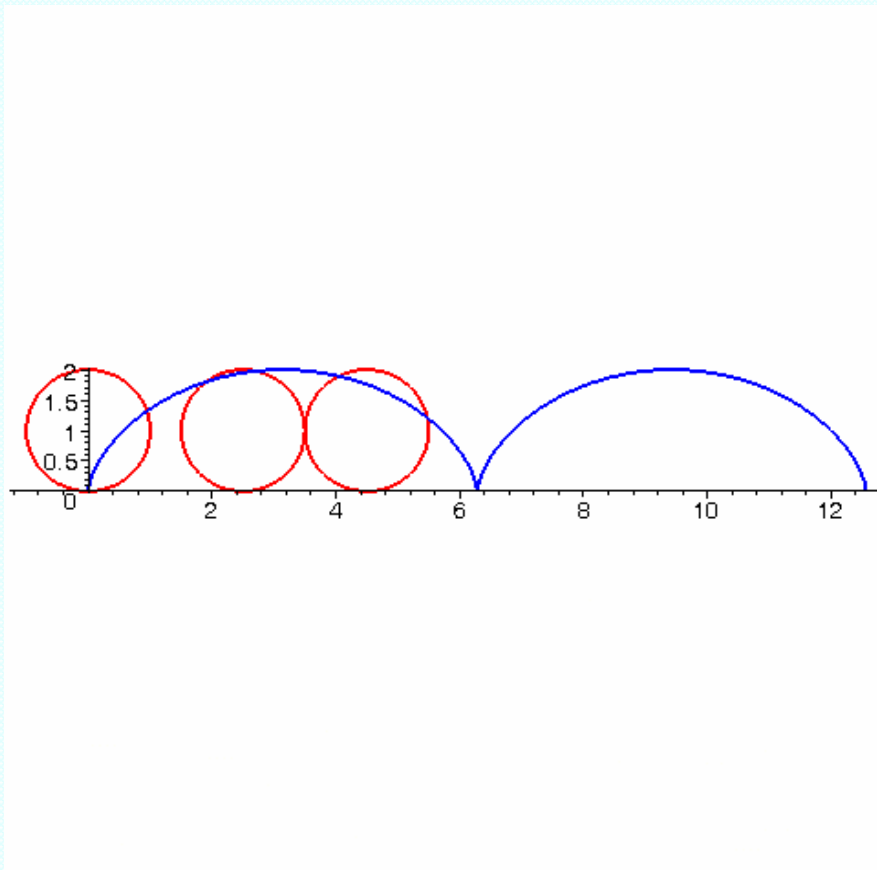
Gnhôi: $(\arcsin x)' = \frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$; $(\arccos x)' = -\frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$; $(\arctg x)' = \frac{1}{1+x^2}$

$(\arcsin x)' = 1/\sqrt{1-x^2}$	$(\arcsin u)' = u'/\sqrt{1-u^2}$
$(\arccos x)' = -1/\sqrt{1-x^2}$	$(\arccos u)' = -u'/\sqrt{1-u^2}$
$(\arctg x)' = 1/(1+x^2)$	$(\arctg u)' = u'/(1+u^2)$
$(\text{arccotg} x)' = -1/(1+x^2)$	$(\text{arccotg} u)' = -u'/(1+u^2)$
$(\text{sh} x)' = \text{ch} x$	$(\text{sh} u)' = u' \cdot \text{ch} u$
$(\text{ch} x)' = \text{sh} x$	$(\text{ch} u)' = u' \cdot \text{sh} u$
$(\text{th} x)' = 1/\text{ch}^2 x = 1 - \text{th}^2 x$	$(\text{th} u)' = u'/\cosh^2 u$
$(\text{coth} x)' = -1/\text{sh}^2 x = 1 - \text{coth}^2 x$	$(\text{coth} u)' = -u'/\sinh^2 u$

ÑAÏO HAM HAM THEO THAM SOÁ

Ham theo tham soá: $x = x(t), y = y(t) \Rightarrow y = y(x)$

VD : Ham bieu dien ñông cycloid $x = a(t - \sin t), y = a(1 - \cos t)$

P/phap: Ña ve ñ/ham theo t!

$$y'_x = \frac{y'(t)}{x'(t)}; y''_x = (y'_x)'_x = \frac{(y'_x)_t}{x'_t}$$

Ñông cycloid $y'_x = \frac{\sin t}{1 - \cos t}$

VD : Tham soá hoai ñông elip
& viet p/trình tiep tuyen:

$$\begin{cases} x = a \sin t \\ y = b \cos t \end{cases} \Rightarrow y'_x = \frac{y'_t}{x'_t} = \frac{(b \cos t)'}{(a \sin t)'}$$

ÃIÃO HAM CẤP CAO

Ãham cấp 2: $y''(x) = [y'(x)]'$. ÃH cấp n: $y^{(n)}(x) = [y^{(n-1)}(x)]'$

Ký hiệu: $\frac{d^n y}{dx^n}$

Một số ão ham cấp cao cơ bản:

$$(e^x)^{(n)} = e^x \quad (a^x)^{(n)} = a^x \ln^n a$$

$$(\sin x)^{(n)} = \sin\left(x + n\frac{\pi}{2}\right) \quad (\sin(ax+b))^{(n)} = a^n \sin\left(ax+b + n\frac{\pi}{2}\right)$$

$$[(ax+b)^\alpha]^{(n)} = a^n \alpha(\alpha-1)\dots(\alpha-n+1)(ax+b)^{\alpha-n}$$

$$(\ln(ax+b))^{(n)} = \frac{(-1)^{n-1} a^n (n-1)!}{(ax+b)^n}$$

KỸ NĂNG TÍNH NHỮNG HÀM CẤP CAO

Phân tích hàm về dạng "tổng" các hàm đơn giản

VD: $f(x) = \frac{1}{x^2 - 1}$

VD: $f(x) = \sin^2 x$

Lebnitz : $(uv)^{(n)} = \sum_{k=0}^n C_n^k u^{(k)} v^{(n-k)} = C_n^0 u v^{(n)} + C_n^1 u' v^{(n-1)} + \dots + C_n^n u^{(n)} v$

VD: $f(x) = x^2 e^x$

Tổng quát: $f(x) = u.v$, u – ãa thõc bậc $m \Rightarrow$ Các ãaõ hàm $u^{(k)} = 0 \forall k > m \Rightarrow$ Tổng $u^{(k)} v^{(n-k)}$ chõ gồm vai thõa sốá tính ãõn gian!